

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus: Imigrační krize a její ekonomické konsekvence

Ivo Strejček: Pár postřehů k únorovému summitu EU

Václav Klaus: Kam kráčíš Německo?

Otázka IVK: Nová studená válka – realita, nebo jen strašák? (Jiří Weigl, Alexandr Tomský, Miroslav Kostelka, Ivo Strejček, Václav Vlk st., Tomáš Haas)

Hana Lipovská: Záporné výnosy státních dluhopisů

Jiří Weigl, Filip Šebesta: Zpráva z návštěvy Ostravy

Imigrační krize a její ekonomické konsekvence*

Václav Klaus

Václav Klaus

Děkuji za pozvání i za výběr velmi aktuálního tématu k mému vystoupení. Tématem, které jste mi vybrali, se v poslední době intenzivně zabývám a zabývá se jím celý náš institut, jak dokazují naše četné publikace, články a rozhovory. Vyvrcholením našich aktivit byla kniha *Stěhování národů*, vydaná v prosinci loňského roku.

Přijal jsem název *Imigrační krize*, přesněji by ale bylo mluvit o krizi Evropy, resp. Evropské unie, nikoli způsobené, ale pouze zesílené a zviditelněné masivní migrační vlnou, ke které došlo v průběhu loňského roku.

Krize v Evropě existuje už dávno, i když si to evropští a proevropští politikové nechtějí přiznat. Bohužel si to neuvědomuje ani spousta normálních Evropanů, kteří si pořád ještě myslí, že to tak vážné není. Je to – na prvním místě – krize evropského politického, ekonomického a sociálního systému, která vede nejen k ubývání demokracie a svobody, ale i ekonomického výkonu a prosperity. Je to – na druhém místě – krize vyvolaná brutalitou útoku na tradiční evropské hodnoty a na s nimi souvisejícími pohledy na lidský život a lidskou pospolitost moderními progresivistickými ideologiemi. Je to, za třetí, krize evropského institucionálního uspořádání, které ztělesňuje konstrukt Evropské unie svévolně a plánovitě likvidující osvědčené sebeorganizování se kontinentu na bázi národních (nebo kolem většinového národa vytvořených) států a jejich – někdy přátelskou, někdy méně přátelskou – spolupráci.

Důsledkem toho všeho jsou evidentní pokles sebevědomí a dobrého pocitu lidí žijících v Evropě, ale i pokles významu a postavení Evropy ve světě. To druhé mne trápí méně, to více trápí hlavně bruselské politiky, kteří chtějí za Evropu ve světě „jed-

nat“ a mít pro sebe, ne pro nás, silnější hlas. Všimněte si, že to v jiných kontinentech není, tam nikdo nemá ambice chtít jednat za Asii nebo Afriku.

Náš – už asi nenávratně – poškozený kontinent funguje alespoň přiměřeným způsobem jen při „dobrém počasí“. Jeho zranitelnost se v celé své nahotě ukázala, jakmile přišla první větší nepohoda, kterou byla finanční a ekonomická krize let 2008–2009. Ta se rychle přeměnila v dluhovou krizi států, zejména států eurozóny.

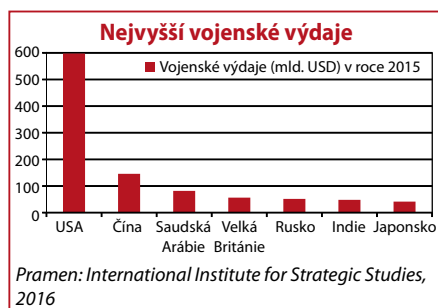
Přesněji by bylo mluvit o krizi Evropy, resp. Evropské unie, nikoli způsobené, ale pouze zesílené a zviditelněné masivní migrační vlnou.

Nikoli náhodou vyvolává další hlubokou krizi nová „nepohoda“, abych to řekl jasně, kterou je dnešní masivní migrační vlna. Je to krize závažnější než ty předcházející. Nezasahuje jenom do ekonomiky a financí, ale – a to bezprostředně – do každodennosti životů milionů lidí žijících v Evropě, do jejich současnosti, ale i do jejich představ o budoucnosti, které se stále více stávají obavami z budoucnosti. To evropští politikové zcela trestuhodně bagatelizují a ty, kteří tuto novou dimenzi evropské krize odmítají přijmout jako neodstranitelnou nevyhnutelnost, veřejně zesměšňují a dehonestují.

Napsali jsme o tom krátkou knížku, kterou zde nebudu podrobně představovat. Proto jen stručná rekapitulace, resp. interpretace této specifické, v minulých desetiletích a staletích neznámé migrace (nemluvíme-li o stěhování národů před jedním a půl tisíciletím):

– jejím zdrojem jsou neúspěšné, nefungující, rozbité, často ve válce se nacházející státy Blízkého východu, severní Afriky, i nemalé části západní Asie. Příčin neutěšené situace v těchto regionech je více a většinou nejsou nové. Některé jsou dlouhodobé, jiné krátkodobé, některé jsou domácí, jiné importované z vnějšku. O těch domácích a dlouhodobých teď nemá smysl mluvit, ty k nastartování masivního opuštění těchto zemí právě uprostřed roku 2015 nevedly.

BŘEZNOVÝ GRAF IVK

Institut Václava Klause o.p.s.

Šarecká 29

160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

www.institutvk.cz

IVK – Newsletter

Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Periodicita: měsíčník

Datum vydání: 21. 03. 2016

* Teze pro vystoupení na výročním setkání společnosti DHL, Hotel Atlantis, Brno, 25. února 2016.

Relevantnější jsou ty vnější. Tady vidím bezprostřední vinu Západu a zejména USA ve vojenských intervencích a v podněcování „arabských jar“ vývozem demokracie do zemí, kde pro ni nebyly vytvořeny potřebné předpoklady a kde údajně demokratické volby nevyhnutelně vedly k výměně autokratických vládních garnitur za religiózní teokracie, protože ty jediné byly organizované;

Dlouhodobým lákadlem migrantů je v závěru 20. století završený převrat Evropy v sociální stát.

– to je ovšem jen jedna strana problému, situace v těchto zemích znamenala „pouze“ vytvoření migračního potenciálu. V ekonomické terminologii by se dalo říci, že byla vytvořena strana nabídky, ale každá nabídka potřebuje ke své realizaci poptávku (v této věci určitě neplatí pověstný Sayův zákon, že nabídka vytváří svou vlastní poptávku). Onu potřebnou poptávku poskytla Evropa, resp. politici Evropské unie, a to několika způsoby:

1. dlouhodobým lákadlem migrantů je v závěru 20. století završený převrat Evropy v sociální stát nabízející jinde ve světě neznámý rozsah bezpracných příjmů formou štědrých sociálních dávek. To přitahuje migranty daleko více než eventuální nabízející se pracovní příležitosti (které ale byly daleko zřejmější v období bezprostředně po druhé světové válce). Tento smrtící virus falešného sociálního Evropy dlouhodobě ničí zevnitř, k tomu ani nebylo třeba iniciovat a organizovat dnešní migraci;
2. střednědobou příčinou byl převrat Evropy z kontinentu států, plně zodpovědných za svůj – svými vlastními hranicemi

vymezený – prostor, v Evropskou unii stávy všemožně potlačující, vytvářející fuzy prostor všeobecné nezodpovědnosti. Rozmazané kompetence a zodpovědnost, a z toho plynoucí neschopnost jakékoli akce, se stala definiční, každodenně se prosazující charakteristikou postmaastrichtské a postlisabonské Evropy;

3. současná migrační vlna byla vyvolána i již delší dobu narůstající ideovou pomýleností Evropy, resp. „velkých Evropanů, dnešních politických, ale i mediálních a intelektuálních špiček. Ti přijali za svou politickou korektnost (čili lhaní a pokrytectví), multikulturalismus (neboli hodnotový relativismus a neúctu, ne-li odpor k vlastnímu národu), na genderismu založené postavení na hlavu tradičních názorů na rodinu a na vztahy mužů a žen) a řadu dalších, neméně ničivých ismů;

Smrtící virus falešného sociálního Evropy dlouhodobě ničí zevnitř.

4. krátkodobým a v daném kontextu rozhodujícím impulsem bylo konkrétní pozvání migrantů německou kancléřkou a osudové váhání evropských elit (či spíše pseudo-elit), zda migraci zastavit či jen přerozdělovat i do zemí, kam migranti nechťejí.

Viníky dnešní masové migrace – a z ní vyplývající radikální změny atmosféry v Evropě, změny pocitu bezpečnosti, změny přirozené se vyvíjejícího etnického složení zemí, změny plynoucí z hromadného vytváření neasimilovaných a neasimilovatelných ghetť lidí jiných kultur, náboženství, civilizačních návyků – jsme proto my sami. Žádní islamisté nebo vlády arabských a afrických států to nezpůsobily. To je smutná pravda.

Ekonomické konsekvence dnešní migrace jsou sice nenulové, ale jsou v každém případě daleko méně závažné než konsekvence politické, sociální, obecně lidské.

Na straně jedné stojí *náklady absorpce* statisíců či milionů migrantů, které budou zatěžovat již dnes napjaté (a často deficitní) státní rozpočty EU-zemí. To jsou sice velké sumy peněz s mnoha nulami, ale to není to nejhorší. Jenom Německo posílá každoročně ještě po 25 letech od svého sjednocení do svých „východních zemí“, tedy do bývalé NDR, sumu, která je daleko vyšší než budou roční náklady na absorpci dnešních migrantů. Na Řecko se také dává více. Bolestnější věcí bude povinné přerozdělování migrantů uvnitř EU, samozřejmě už dávno rozhodnuté, a z něj plynoucí nebezpečí stanovení jakýchkoli povinných evropských dávek pro migranty, které budou v řadě případů vyšší než důchody či mzdy v chudších evropských zemích. To může mít na jednotlivé země dopady velmi dramatické.

Na druhé straně se mluví o potenciálním ekonomickém přínosu migrantů (nikoli pro ně samé, ale pro nás). Přínos pro nás vidím jako zanedbatelně malý. Migranti nepochybně zvýší rezervoár nezaměstnaných, kterých je již dnes v EU 23 milionů, což je tedy antipřínos. Budou přispívat ke snižování mezd dnes zaměstnaných (v řadě profesí), což někteří podnikatelé ve své krátkozrakosti vítají. Tolik opěvovaný přínos neznámého množství případných mimořádně schopných jedinců se nedá nijak změřit. Můj závěr: ekonomický potenciál Evropy zvýšen nebude.

Jak už jsem řekl, dopady neekonomické budou daleko větší. V neposlední řadě bude chaos plynoucí z této masové migrace využit, resp. zneužit k utužování evropské unifikace a ke zbavení evropských zemí posledního zbytku jejich suverenity. ■

NABÍZÍME

Evropský kontinent, potažmo celá západní civilizace je v současné době konfrontována s krizí nevídaného rozsahu. Vše nasvědčuje tomu, že migrační katastrofa, která se na starý kontinent valí ze zemí rozvráceného Blízkého východu a severní Afriky, bude v příštích měsících a letech dramaticky nabývat na síle. Oproti všem vážným varováním zůstávají evropské elity vůči tomuto problému zcela netečné a pokračují ve svém – běžným občanům nijak neprospívajícím – summitování, které paradoxně posouvá jednotlivé evropské země blíže a blíže vážnému dramatu s nedozírnými a hlavně nevratnými důsledky.

Čím byla tato migrační krize způsobena? Potřebuje vůbec Evropa migranty z jiných světů a proč je jejich zvaní k nám hluboce amorální? Proč se vrcholným byrokratům z EU tato krize vlastně hodí? A co by se mělo stát, aby nedošlo na nejhorší?

Odpovědi na tyto a další otázky naleznete v knize **Václava Klause a Jiřího Weigla „Stěhování národů s.r.o.“** s podtitulem „**Stručný manuál k pochopení současné migrační krize**“ (2015). Tuto mimořádnou publikaci, která vychází ve zcela mimořádnou dobu, vydává nakladatelství **Olympia** a svými kresbami ji doplnil známý český kreslíř Jiří Slíva.

90 stran, 199 Kč.

objednávky na: www.iolympia.cz

Pár postřehů k únorovému summitu EU

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Médii úporně vytvářený obraz o málem historické průlomovosti únorového summitu EU (18.–19. 2. 2016) se začne drolit v okamžiku, kdy si pečlivěji projdeme politické závěry z tohoto jednání.

Závěrečný dokument má 36 stran (včetně příloh) a přestože média vytvářela představa, že se výhradně a intenzivně jednalo pouze o prosazení britských podmínek a budoucí roli Velké Británie v EU, politická část závěrů tomu neodpovídá.

Dvoustránkové ustanovení o Velké Británii žádným průlomem není. Jde o deklaraci slibů splnit (v podstatě technické) požadavky Británie. Na nic obecnějšího či zlomového ve vztahu ke zbytku EU (a její budoucnosti) nenarazíme.

Dvoustránkové ustanovení o Velké Británii žádným průlomem není. Jde o deklaraci slibů splnit (v podstatě technické) požadavky Británie.

Závěry Evropské rady jsou v problematice britských požadavků natolik plytké a prázdňé, že nelze než si jejich prostřednictvím potvrdit, že britský premiér Cameron nikdy vážně odchod Británie z EU nemyslel, a že vždy šlo z jeho strany o způsob politického boje, kterým si řešil problém s euroskeptickým křídlem uvnitř Konzervativní strany. A pokud to David Cameron vážně myslel, pak jde o další z viditelných důkazů ideového rozpadu britských konzervativců (což ale ve světle republikánských nominací v USA, ideovým

směřováním obdobných stran v západní Evropě či dnešní ODS – nekritickou kopií současné Konzervativní strany, příliš překvapivé zase není).

A pokud snad připustím, že britský premiér postupoval na základě preferencí britské veřejnosti a platí tedy, že přítomnost této země v EU „visí“ pouze na dětských přídavcích pro zahraniční pracovníky v Británii, pak to politikové typu Junckera či Merkelové „zvládnou“ ještě snadněji, než by oni sami doufali.

Za významnější než stínohru o britském odchodu z EU považují politické závěry summitu týkající se migrace.

Za předpokladu, že tomu tak není, že „někdo“ uchopí kampaň „Ne“ vážně, pak zažene konzervativce ještě blíže k labouristům, rozštěpí je a jádrovou část tradičních voličů Konzervativní strany vytlačí mimo její elektorát. To vyústí ve významné oslabení konzervativců a s vědomím, že voliči se vracejí obtížně (jak známe z české zkušenosti), vytvoří tato realita předpoklady k ještě beznadějnějšímu politickému uspořádání (nejen) v Británii.

Pak by se snad mohla naplnit vizionářská slova Thatcherové, že „moderní konzervatismus vyrosté ve střední Evropě“. Ty ale báječná Maggie pronesla v době, kdy v tomto zeměpisném prostoru viděla Václava Klause, ale nyní...?

Za významnější než stínohru o britském odchodu z EU považují politické závěry summitu týkající se migrace. Už proto, že by mě samotného zajímalo, zda premiér Sobotka se svým evropským tajemníkem Prouzou vědí, co odsouhlasili v Hlavě II, části 8, odstavci f) závěrů této Evropské rady.

Formulace „...je třeba zajistit plnou funkčnost hotspotů, 100% identifikaci a registraci všech vstupujících včetně bezpečnostních kontrol prostřednictvím evropských databází – k čemuž dosud nedocházelo...“, jsou přiznáním evropských lídrů, jak lehkovážně po celou tu dobu přistupovali k problému masové imigrace a s jak trestuhodnou laxností umožňovali vstup statisícům imigrantů do středoevropského prostoru. Za závažnější je však třeba považovat poslední větu citovaného odstavce: „žadatelé o azyl nemají právo vybrat si členský stát, ve kterém požádají o azyl“.

Za závažnější je třeba považovat poslední větu citovaného odstavce: „žadatelé o azyl nemají právo vybrat si členský stát, ve kterém požádají o azyl“. Není překvapivé, že se s takovým výsledkem český ministerský předseda nijak nechlubí (pokud o něm vůbec ví).

Toto ustanovení, odsouhlasené evropskou politickou elitou (a tedy i premiérem Sobotkou), znamená, že po splnění elementárních požadavků spojených s registrací budou z registračních středisek běženci přímo odesíláni kamkoliv do prostoru EU bez ohledu na to, kam si oni sami přejí odejít.

Právě kvůli této formulaci a jejím praktickým důsledkům je třeba považovat únorovou Evropskou radu 2016 za zlomovou.

Není překvapivé, že se s takovým výsledkem český ministerský předseda nijak nechlubí (pokud o něm vůbec ví), je ale skandální a trestuhodné, že s nčím takovým proti významně většinovému názoru české veřejnosti souhlasí!

Zdroj: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2016/02/18-19/>

Kam kráčíš Německo?

Václav Klaus

Týdeník Focus položil větší skupině komentátorů (a snad i politiků) otázku „Německo – kdo jsi?“. Na odpověď jsem měl jen několik hodin a navíc byla omezena na tento malý rozsah. Zde je český překlad mé německé odpovědi:

Název „Německo – kdo jsi?“ nemohu jako cizinec použít. S Německem si netykám. Ale otázku, kdo nebo co je Německo a kam jde, kladu pořad. Německo se mi zdá nejisté (ne jenom nejistě, jak je napsáno v redakčním úvodníku), přes svou zdánlivou hlasitost je zaražené a nesebevědomé, stále v sobě nese svou věčnou vinu, a proto odmítá normální politiku, která je střetem idejí.

Potřebná svoboda politiky v Německu dnes neexistuje. Základní politická témata nejsou k diskusi povolena. Všechny politické

strany – s výjimkou AfD – jsou si v rozhodujících tématech podobné, nejsou-li zcela identické. Svobodná diskuse je likvidována politickou korektností. Jak můžete mezi svými úvodními otázkami použít slovo „Hassbürger“ (česky asi nenávisť šířící občané)? Něco podobného jsem naposledy slyšel v komunistické éře.

Ptáte se na paní spolkovou kancléřku. Myslím, že v této – pro ni bezpečné – atmosféře může dobře spát. Pouze my ve střední a východní Evropě máme strach, co pro nás touto migrační vlnou připravila.

OTÁZKA IVK

Nová studená válka – realita, nebo jen strašák?

Jiří Weigl

výkonný ředitel Institutu
Václava Klause

Nejsem si jist. Studená válka byla epochou soupeření USA a Sovětského svazu v éře bipolárního světa. Byla to éra otevřeného nepřátelství supervelmocí, ale bez jejich přímé konfrontace. Byla to éra soupeření založená na neslučitelnosti ideologií a na nich založených ekonomicko-politických systémech. V paměti historie i pozdějších generací přetrvává jako období zavrženíhodného rozdělení světa, jako éra oficiálně zastávaného nepřátelství, soupeření a nespolečnosti.

Přesto však mělo i toto období svá nezanedbatelná pozitiva – především jasnou přehlednost a srozumitelnost rozložení sil v mezinárodní politice, exkluzivní odpovědnost dvou supervelmocí za vývoj ve světě a omezení, která to kladlo pro jejich praktickou politiku.

Dnes je situace zcela jiná. Svět se stal multipolárním, výlučná hegemonie USA z počátku 90. let je minulostí. Svět je daleko méně předvídatelný, hráčů je mnoho a jejich křížících se zájmů ještě více. Chybí disciplinující hrozba vzájemného zničení mezi dvěma supervelmocemi, překotný vývoj válečných technologií a jejich nekontrolovatelné šíření trvale vytvářejí nové hrozby a mění rovnováhu sil. Moc prostředků masové komunikace a manipulace dokáže dnes mnohdy více, než dříve vojenská síla. Reálné politické zájmy států jsou skryty za

politicko-korektní frazeologií, která nahraňuje nezodpovědnosti.

Při sledování toho, co se ve světě kolem nás děje, především událostí kolem migrační krize, mám pocit, že dnes, bohužel, žijeme v době daleko nebezpečnější, než byla dřívější studená válka.

Alexandr Tomský

politolog

Každé přirovnání kulhá. Dávno nežijeme ve světě dvou globálních velmocí se zástupnými válkami a poziciemi konflikty po celém světě. Ruský premiér použil příměr studené války, aby si postěžoval na protiruskou verbální rétoriku Západu a neochotu ke kompromisu, čili na absenci realpolitiky. Putinova autokracie a mnohdy nešťastná zahraniční politika se nám nemusí líbit, zvláště její dezinformační kampaň proti Západu, ale je snad ruská vláda méně legitimní než čínský režim, iránská teokracie nebo wahabistická diktatura rodiny Saudů?

Západ pod vlivem mesianismu všelidských práv (ve skutečnosti žádná neexistují, jsou jen práva politická, vymezená legislativou území a domácím historickým vývojem), se dostal s Ruskem zbytečně do konfliktu. Evropská unie dokonce neuznává své vlastní politické hranice, považuje se za předvoj budoucího jednotného lidstva a nepochopila, že dějiny (od roku 330) vytvořily dvě odlišné evropské civilizace. To ona destabilizovala (krachující) Ukrajinu (nešťastně rozdělenou na Západ a Východ. Odkud se vza-

la myšlenka, že se postkomunistické Rusko má nutně stát západní liberální demokracií, když velká většina Rusů dává přednost normativní vládě a státu? NATO se dokonce pokusilo expandovat do východní Evropy, jako kdyby považovalo tradiční ruský imperiální prostor za neutrální. Zdá se mi, že Západ ztrácí schopnost rozlišovat a nechápe, že jen geopolitika jako umění možného vede k relativnímu míru a stabilitě.

Miroslav Kostelka

bývalý ministr obrany

Při odpovědi na tuto otázku můžeme vycházet z definice „studené války“, jak ji uvádí Britský slovník. Studená válka je „stavem politického nepřátelství a vojenského napětí mezi dvěma zeměmi nebo silovými bloky, zahrnujícím propagandu, podvratnou činnost, hrozby, ekonomické sankce a jiná opatření než otevřenou válku“.

Naproti tomu generální tajemník NATO Stoltenberg ve svém vystoupení v květnu 2015 prohlásil: „Studená válka byla globálním sporem dvou ideologicky principiálně odlišných bloků. V současné době je situace zcela jiná, proto používám tento termín v současnosti je neodůvodněný.“ Dalším faktorem, který nutí světové aktéry k určité formě spolupráce, která neexistovala v období studené války, je vzestup společného nebezpečí – terorismu.

Na druhé straně ruský premiér Medvěděv na letošním Mnichovském bezpečnostním summitu prohlásil: „Politická linie NATO ve vztahu k Rusku zůstává, podle našeho hodnocení, nepřátelskou a uzavřenou. Je ▶

NABÍZÍME

Velcí ekonomové
jsou mou inspirací

Václav Klaus

Publikace č. 22/2015

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

IVK nabízí knihu **Václava Klause „Velcí ekonomové jsou mou inspirací“** (2015), která shrnuje autorovy texty o slavných ekonomech minulosti a současnosti. Tyto texty jsou roztroušeny po různých časopisech a knihách (či pouze internetových serverech), leckdy v různých jazycích. Pro náhodného čtenáře mohou vypadat jako zcela izolované nebo dokonce nahodilé. To je i není pravda. Vznikaly v průběhu delšího období, v podstatě nesystematicky, bez jakéhokoliv předem zformulovaného plánu, ale vnitřní myšlenkovou jednotu, která je vzájemně spojuje, mají. Vystihují Klausovo pojetí ekonomie, které je v nich zřetelně i srozumitelně vyjádřeno.

184 stran, 150 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz

to možné říci i ostřeji: sklouzli jsme do časů nové studené války.“

Stav, v kterém se v současnosti nacházíme, je charakterizován snahou států, které chtějí získat, nebo obnovit ekonomickou a vojenskou sílu a posílit svůj vliv ve světě na jedné straně a na straně druhé snahou USA k zachování své dominance. Jak napsal v úvodu Národní bezpečnostní strategie USA prezident Obama: „Každá úspěšná strategie pro zajištění bezpečí amerického lidu a prosazování našich národních bezpečnostních zájmů musí začínat nepopíratelnou pravdou – Amerika musí vést.“ Tomu zřejmě bude oponovat Ruská federace, která se cítí být ohrožena ve svých životních zájmech.

Proto, podle mého názoru, může stav napětí eskalovat bez ohledu na společné potřeby. Definice, která je formulována v Britském slovníku přece zcela odpovídá již současnému stavu. Možná, že se nacházíme v období „zamrzlé studené války“. Doufejme, že nepřeroste v „horkou variantu“.

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

Nepřijímám tvrzení, že svět je ve studené válce a odmítám návrat k takovému uspořádání světa, které si válečníci jako John McCain a Jens Stoltenberg úpěnlivě – ale bohužel úspěšně – přejí. Faktem ovšem je, že ruku v ruce s vnitřním uvádáním Západu, se vztahy mezi Západem a Ruskem po léta průběžně zhoršovaly. Rozdílné přístupy k událostem na Ukrajině v roce 2014 je pouze prude a rychle vyostřily.

Západ, opilý svým vítězstvím ve studené válce, se vžil do role určujícího světového hegemonu a namísto trpělivých pokusů přitáhnout postsovětské Rusko do mechanismů hospodářské, politické i bezpečnostní spolupráce, chybně zvyšoval na Rusko tlak a posouval hranice NATO na východ. Vyvolání chaotické a kolizní atmosféry na Ukrajině nelze v tomto kontextu chápat jinak než jako formu barometru, kterým si Západ nerozvázněně testoval aktuální sílu a odhodlanost Rusů. Nesmyslné a pro všechny zničující západní ekonomické sankce vůči Rusku dále pouze přilily olej do ohně a prohloubily příkop vzájemné nedůvěry.

To vše nemohlo ze strany Ruska zůstat bez odezvy a tato velmoc – ke zděšení Západu – reagovala. I vstup Rusů do řešení syrského konfliktu, ve svých souvislostech a se všemi svými důsledky, byl krokem, o který si Západ „koledoval“ podobně jako na Ukrajině.

A všimli jsme si, jak běžnými slovy se za poslední dva roky stala v každodenní mluvě slova „bude válka“? Až se zdá, že obnovení

reálné atmosféry strachu z války mezi obyčejnými lidmi bylo způsobeno západními politickými elitami cíleně.

Kromě zbytečného vytváření vůči nám nepřátelské, možná i traskavé, nálady uvnitř Ruska (což by v našem zájmu být nemělo a přesto k tomu Západ tak cíleně přispívá) vyhovuje zhoršování vztahů Západ – Východ politice „zahánění do jednoho stáda“ a v Evropě slouží jako motor bezvýhradného utužování doktríny stále těsnější unie. Západní – nepochopitelně válečnické – postoje vypadají jako prostředek, jak mezi svými spojenci opět „nastolit kázeň a disciplínu“ a zjednodušit uvolňování cenných zdrojů na zbrojení (které budou rády čerpat v rámci unifikovaných požadavků NATO vybrané západní zbrojařské firmy).

Nedivím se, že rychle se zhoršující atmosféra mezi velmocemi leckoho vede k paralelám se studenou válkou. Jakkoliv toto srovnání odmítám, vzpírám se mu a věřím v návrat zdravého rozumu do politiky, neskrývám své obavy a žádným velkým optimistou nejsem. I když to všechno dobře dopadne, překonat nově vytvořené stereotypy bude práce na desítky let dopředu.

Václav Vlk st.

publicista

Úvahy o možnosti návratu „studené války“ jsou spíše ukázkou jevu, kterému se říká, že přání je otcem myšlenky. Tvrzení, že existují nemalé skupiny a politicko-ekonomické síly, kterým se po „starých dobrých časech“ stýská, není tak bláznivé, jak se na první pohled zdá. Ve vzpomínkách existuje u určité části politiků a komentátorů pocit, že v té době byly přítomny „jistoty“, které dnes chybí. Také vzpomínka na „koniec dobry, všechno dobre“. Jenže „včera není dnes“ a podmínky se zásadně změnily.

Za studené války na světě existovaly dva vyhraněné politické tábory, opírající se o antagonistické ideály, ale v zásadě vycházející z křesťansko-židovsko-helénských tradic. Mimo ně nebylo téměř nic. Čína byla jakousi nepochopitelnou říší plnou blouznění maoismu a bída. Místní konflikty byly ovládnuty tak či onak ideologickými satelity jedné ze stran. Problém Středního východu se projevoval hlavně izraelsko-palestinským konfliktem.

Obě hlavní strany byly na začátku studené války vyčerpány. 150 milionů jejich obyvatel předtím zahynulo. Evropa, Sovětský svaz, a většina východní Asie byly zničeny válkou. Technický rozdíl mezi hlavními soupeři byl ještě porovnatelný. „Studená“ byla válka jen na dohodnutém území. Zásupné konflikty se vedly daleko od center. Každý konflikt byl ihned přiřazen k té či oné straně.

Nenápadně však vzrůstala disharmonie. Svět se změnil. Žijeme v naprosto jiném světě. Čína vyrostla v celoplanetární velmoc, Evropa se stala eurosocialistickou a tím stále slabší. USA už nejsou první. Objevil se islamismus a demografická revoluce porodila stamiliony chudých. Islám expanduje, civilizačně zaostalý, ale ideově pevný. Po celém světě začala partyzánská válka vedená hlavně muslimy. Chudí se doslova vydali na cestu za blahobytem. Žádná nová studená válka nehrozí. Rusko a Západ dožene ke spolupráci tlak obecného nebezpečí představovaný islamisty.

Tomáš Haas

publicista

Jsem na začátku nové studené války? Opravdu si to nemyslím. Nejsme na jejím počátku, jsme v ní již několik let. A dalo by se dokonce i říci, že jsme ji nikdy neskončili, zažili jsme jen poměrně dlouhé příměří, ukončené před několika lety, během kterého jsme změnili strany a nevěřili si, že se změnili i naši dnešní spojenci a hlavně náš bývalý spojenec a dnešní nepřítel. USA a NATO již nejsou našimi nepřáteli, našim dnešním nepřítelem je Rusko. Už jím není Sovětský svaz, ten už čtvrt století neexistuje.

Co mně vede k tomuto závěru? Hlavně to, že vidíme stejně primitivní propagandu. Máme opět nepřítel, který může za všechny naše i za všechny světové problémy. Slovník dnešních propagandistů je téměř stejný, jako byl slovník jejich předchůdců. Jen jsme změnili Wall Street za Kreml, Trumana a jeho agenty CIA za Putina a jeho agenty na českých internetových serverech. Stejně jako tehdy hledáme „nepřítele ve vlastních řadách“, stejně jako tehdy odhalujeme zrádce, stejně jako tehdy vytváříme seznamy. Liší se to tím, že nepřítel je ještě nevěšime a věšet už asi nebudeme. Dnes stačí jej izolovat a odříznout od stejně jako tehdy kontrolovaných informačních zdrojů. Je to stejně jedovaté jako tehdy, je to stejně nebezpečné, jako tehdy a je to stejně hloupé a stejně kontraproduktivní jako tehdy. Tehdy komunisté dosáhli jen toho, že jim nikdo nevěřil a když se chtěli dozvědět pravdu o tom, co projednávalo jejich politbyro, museli si naladit Svobodnou Evropu. A také ji ladili a poslouchali, svému Rudému právu už nevěřili ani oni. A tomuto stavu se již blíží naše jak veřejnoprávní, tak jedním člověkem monopolizovaná média.

A nejen tisk vede studenou válku. Opět bratrsky pomáháme, opět roste napětí, opět se přesouvají a proti sobě staví armády západu a východu. Tady ovšem je naše pomoc spojencům spíše komická – česká armáda pošle do jednotek NATO bráncích hranice NATO před ruským nepřítelem 100 vojáků.

Je to realita? Je. Je to strašák? Také je. ■

Záporné výnosy státních dluhopisů

Historický úspěch nebo selhání hospodářské politiky?

Hana Lipovská
Ekonomicko-správní
fakulta Masarykovy
univerzity

V uplynulém roce se Česká republika připojila k evropským zemím, které emitují své státní dluhopisy se záporným výnosem. Srpnovou úrokovou míru $-0,001\%$ bylo ještě možné považovat spíše za technickou nulu než za zápornou sazbu v pravém slova smyslu (vyvolávací cena v americké aukci byla $0,85\%$). Už v září se však dvouleté dluhopisy vydražily s úrokovou mírou $-0,212\%$ při vyvolávací ceně 0% (v objemu 16,5 miliard Kč) a při prosincové aukci dokonce za $-0,354\%$ (v objemu 14,5 miliard Kč).

Ministerstvo financí na emise dluhopisů se záporným výnosem reagovalo s neskrytým nadšením. V listopadovém fiskálním výhledu například uvádí: „Dne 28. srpna 2015 se podařilo poprvé v historii České republiky prodat na primárním trhu střednědobé dluhopisy se záporným výnosem, v čemž Ministerstvo financí v průběhu roku úspěšně pokračovalo v několika dalších historicky úspěšných tranších.“

Jsou státní dluhopisy se záporným výnosem skutečně dokladem úspěšné hospodářské politiky ministerstva financí? Nebo spíše signalizují závažné problémy pokrizové hospodářské politiky evropských ekonomik?

Členství v neelitním klubu

Záporné úrokové sazby bezesporu odporují selskému rozumu. Ještě před začátkem

Velké recese bychom si jen stěží dokázali představit věřitele, který ochotně platí dlužníkovi za poskytnutí úvěru. První záporné úrokové sazby, za které se prodaly v roce 2012 německé dvouleté dluhopisy (takzvané *Schatz*), však byly zcela opodstatněné. V době, kdy vrcholila dluhová krize, představovaly německé cenné papíry pro řadu investorů bezpečný přístav. Eurozóna se (nikoli naposled) otřásala v základech a úrokové sazby států jižního křídla eurozóny překračovaly psychologickou hranici 7% . Německo si uprostřed této krize uchovalo nejvyšší rating AAA. Záporné úrokové míry však nebyly pouze přírůžkou za nízké riziko, ale také důsledkem spekulací na rozpad eurozóny, návrat Řecka k drachmě či vytvoření „severního eura“.

O tři roky později se situace na evropských trzích změnila. Záporné výnosy nesou nejen dluhopisy Německa, nýbrž i obligace Rakouska, Belgie, Dánska, Finska, Francie, Nizozemí, Švédska, Švýcarska České republiky a – což je nejdůležitější – dokonce dluhopisy Irsku či Itálie. Itálii přitom agentura Standard & Poor's hodnotí v roce 2015 ratingem BBB- (pro srovnání: Česká republika má rating AA-).

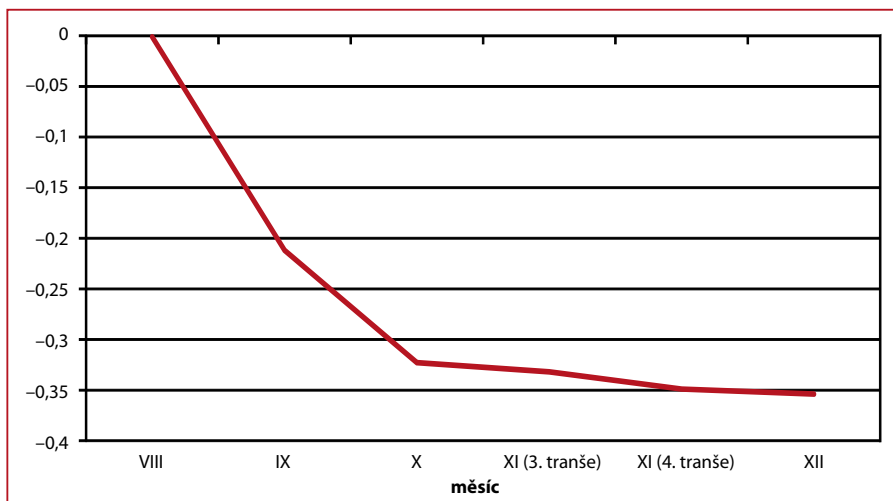
Záporné úrokové míry vznikly jako vedlejší důsledek bezradnosti Evropské centrální banky, která tiskne peníze pod hlavičkou kvantitativního uvolňování.

Česká republika se tedy v srpnu 2015 přidala do klubu, jehož prestiž je značně diskutabilní. Má smysl nadšeně hovořit o „historickém úspěchu“ při pohledu na stav veřejných financí Francie, Itálie nebo koneckonců i samotného Německa?

Záporné úrokové míry nesignalizují – a nikdy nesignalizovaly – vynikající stav evropských ekonomik či bezbřehou důvěru investorů ve vynikající hospodářské politiky evropských vlád. Naopak, záporné úrokové míry vznikly jako vedlejší důsledek bezradnosti Evropské centrální banky, která tiskne peníze pod hlavičkou kvantitativního uvolňování. Kvantitativní uvolňování (eufemisticky nazývané „rozšířený program nákupu aktiv“, *Expanded Asset Purchase Programme*) vyvolalo poptávku po státních dluhopisech ve výši až 60 miliard eur měsíčně.

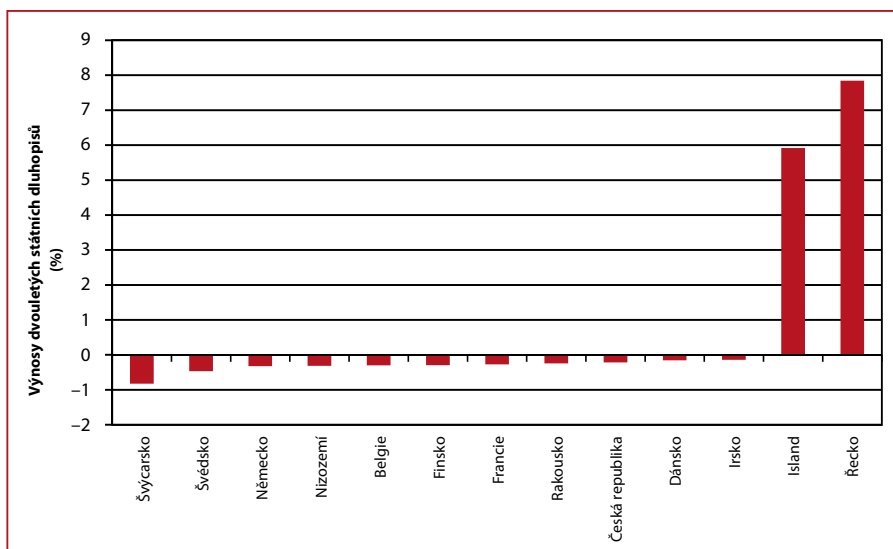
Pro srovnání: tato *měsíční* suma odpovídá přibližně 40 % objemu *ročního* rozpočtu Evropské unie pro rok 2016 a je o pětinu vyšší než rozpočet České republiky na rok 2016. Uměle živěný růst poptávky po evropských obligacích nutně srazil úrokové míry. Očekávání vysoké poptávky po dlu-

Graf 1: Vývoj průměrného výnosu státních dluhopisů se splatností 2,2 let

Zdroj: MFČR, Výsledky aukcí státních dluhopisů za rok 2015.

Graf 2: Výnosy dvouletých státních dluhopisů v roce 2015

Zdroj: <http://www.investing.com/rates-bonds/european-government-bonds>

hopisech vyvolalo vlnu spekulací a arbitráží umožňujících investorům vydělávat i na záporných úrokových sazbách. Svou roli sehrála také povinnost nákupu státních dluhopisů do portfolií bank a dalších finančních institucí – touto cestou se v důsledku regulací BASEL II ostatně dostaly do portfolií mnoha evropských bank také toxické dluhopisy Řecka.

Záporné výnosové míry jako důsledek spekulací

Za poklesem výnosů českých státních dluhopisů však nestojí (přínejmenším ne přímo) kvantitativní uvolňování ECB, nýbrž kurzový závazek České národní banky. Uměle oslabená česká koruna bude po ukončení intervencí posilovat. Podle některých odhadů může konvergovat dokonce k ceně 24 Kč/€ ze stávajícího fixu 27 Kč/€. Spekulace na posílení měny pak vytváří vynikající investiční příležitost s nepříliš vysokým rizikem.

Pokud investoři (oprávněně) očekávají posílení koruny po ukončení měnových intervencí, představují české dluhopisy rozumnou investiční příležitostí.

Celou situaci můžeme ilustrovat na jednoduchém příkladu: Německý investor se rozhoduje, zda investovat 1 000 € do dvouletých českých nebo německých dluhopisů. Obě investice jsou z jeho hlediska podobně rizikové, proto porovnává pouze očekávané výnosy investic. Pokud se rozhodne investovat do německých dluhopisů, pak při záporném výnosu realizuje ztrátu ve výši 0,323 %. Při investici do českých dluhopisů musí nejprve směnit 1 000 € za české koruny při aktuálním kurzu 27 Kč/€. Po dvou letech bude realizovat korunovou ztrátu ve výši téměř 59 Kč. Investor ovšem očekává, že do roku 2017 Česká národní banka ukončí intervenční režim a koruna posílí. Svých 26 941 Kč, které mu po dvou letech vrátí vláda, tedy nebude měnit zpět na eura při kurzu 27 Kč/€ (s celkovým výsledkem 997,8 €, a tedy 0,218% ztrátou), ale například v kurzu 26,5 Kč/€. Při tomto silnějším kurzu tedy dostane za investovaných 1 000 € celkem 1 016,7 €. Místo ztráty -0,322 % tak bude realizovat zisk 1,67 %.

Tabulka 1: Příklad výnosů z investice do německých a českých státních dluhopisů

investice	1 000 €	
	německé Schatz	české státní dluhopisy
úroková míra	-0,322 %	-0,218 %
konverze při kurzu 27 Kč/€		27 000 Kč
celkový výnos	997 €	26 941 Kč
		1 017 €

V tomto idealizovaném případě jsme pro jednoduchost zanedbali transakční náklady, podstata spekulace je ovšem zřejmá. Pokud investoři (oprávněně) očekávají posílení koruny po ukončení měnových intervencí, představují české dluhopisy rozumnou investiční příležitostí. Čím více ovšem budou investoři české státní dluhopisy poplácávat, tím „dražší“ obligace budou, a tím nižší bude jejich výnos. Ochota investorů platit za české dluhopisy tedy není vyvolána důvěrou v českou ekonomiku. Nejedná se o „historický úspěch“, jakkoli to tak ministerstvo financí zdatně prezentuje. Záporné úrokové sazby českých dluhopisů jsou pouze *fiskálním* důsledkem *monetární* politiky České národní banky.

Není proč se radovat

Záporné úrokové míry s sebou navíc v dlouhodobém horizontu nesou značné riziko. Dluhopisy tvoří tradičně významnou část portfolia domácích komerčních bank. Tyto domácí subjekty ovšem na výše popsané spekulaci vydělávat nemohou. Držet v portfoliu ztrátové cenné papíry je nevýhodná strategie. Finanční ředitel Komerční banky Jiří Šperl na začátku prosince uvedl, že banka bude usilovat o zvýšení objemu půjček, neboť k českým obligacím neexistují alternativní investiční příležitosti srovnatelného rizika.

Výnosy českých státních dluhopisů nejsou důsledkem zázračného úspěchu hospodářské politiky. Jsou pouze symptomem nezdravé a nepřírozené postmoderní éry, pro kterou se vžil název „new normal“.

Rychlý růst úvěrů je však pro českou ekonomiku nebezpečný. Již v současnosti tvoří klientské úvěry 2 271 miliard Kč (o pětinu více, než činí český vládní dluh). Masisvní poskytování levných úvěrů možná může krátkodobě napomáhat k vyššímu ekono-

mickému růstu, takový růst je však nezdravý, nepřírozený, a především v dlouhém období snadno zranitelný. Pokud dnes díky nižším sazbám dosáhnou na úvěry i ty domácnosti nebo firmy, které by na ně za standardních okolností nedosáhly, jakékoli zvýšení úroků (například při variabilních sazbách hypoték) vyvolá vlnu úvěrových selhání.

Falešné nadšení nad zápornými výnosy je však nadšením člověka, který si uprostřed mrazivé zimy pochvaluje, že ušetří za topení, když sousedovi hoří stodola.

Podle *Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky na rok 2016* získal státní rozpočet v důsledku záporných výnosů českých státních dluhopisů dodatečný čistý příjem ve výši 414 milionů Kč. Nic nám nebrání jásat nad výhodnou půjčkou, která vládě umožňuje zadlužovat Českou republiku lépe a radostněji. Její falešné nadšení je však nadšením člověka, který si uprostřed mrazivé zimy pochvaluje, že ušetří za topení, když sousedovi hoří stodola. Výnosy českých státních dluhopisů nejsou důsledkem zázračného úspěchu hospodářské politiky. Jsou pouze symptomem nezdravé a nepřírozené postmoderní éry, pro kterou se vžil název „new normal“. Normálního na ní však není – a nemůže být – vůbec nic.

Data a zdroje:

MF ČR: Výsledky aukcí státních dluhopisů za rok 2015.

MF ČR: Fiskální výhled ČR za rok 2015.

Bloomberg: Komerční Banka Eyes New Loans to Escape Negative Bond Yields (7. 12. 2015).

MF ČR: MF je v roce 2016 připraveno maximálně využít historicky nejlepší emisní podmínky (tisková zpráva, 18. 12. 2015).

Předplatné na rok 2016

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.
Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz

ZPRÁVA O NÁVŠTĚVĚ OSTRAVY

Kniha Václava Klause a Jiřího Weigla „Stěhování národů s.r.o – stručný manuál k pochopení současné migrační krize“ (2015) se stala bestsellerem a lidé v regionech – stejně jako v hlavním městě – mají zájem slyšet názory bývalého prezidenta republiky, setkávat se s ním a diskutovat problémy kolem nás, nikoliv pouze migrační.

10. února 2016 se to podařilo v Ostravě. Autogramiáda knihy byla pouze jednou, byť významnou částí celodenního programu pracovní návštěvy severomoravské metropole, kterou spolu s Jiřím Weiglem a dalšími spolupracovníky z IVK Václav Klaus podnikl. Její průběh, atmosféra i program jako by byly pokračováním desítek prezidentských návštěv krajů, které jako hlava státu podnikl.

Dojem, který jsme si z cesty do Ostravy odnesli, byl jednoznačně optimistický, přestože na programu ostravských setkání byla témata a problémy velmi závažné a pro budoucnost země ne příliš povzbudivé. Optimistický dojem budili lidé, s nimiž jsme se setkali, jejich postoje, názory a podpora, kterou nám vyjadřovali, i Ostravsko samotné, které již dávno není zakouřeným domovem těžkého průmyslu, jak většinou vypadá v televizním zpravodajství, ale dynamickým regionem, jehož obyvatelé změny, které doba přináší, umějí zvládat.

Mimořádně kvalitní úroveň železničního spojení Prahy s Ostravou dnes činí volbu dopravy jednoznačnou – vítězí železnice. Díky její rychlosti může náš ostravský program začít ještě před obědem návštěvou Jazykového gymnázia Pavla Tigrida v ostravské Porubě. Školní budova stojí uprostřed ohromného sídliště z padesátých let, ale i přes to, že je deštivý a mlhavý den, působí docela příjemně a přátelsky. A stejnou atmosféru má i setkání Václava Klause se studenty třetích a čtvrtých ročníků gymnázia. Diskuse s prezidentem moderovaná ředitelkou školy studenty evidentně za-

ujala. Nemají ostych, nebojí se zeptat a je vidět, že je politika i dění ve společnosti zajímaví. Jako dárek nám dali sborník svých literárních prací a my jim na oplátku naše publikace.

Na oběd nás pozvali přední ostravští podnikatelé, respektive jejich Národní strojírenský klastr. Ostrava je stále velké průmyslové centrum a velký byznys tam úspěšně existuje. To debata s jeho kapitány jenom potvrdila. Ale potýká se např. s nedostatkem pracovních, způsobovaným především neodpovídající kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání. Ta je výsledkem špatného fungování vzdělávacího systému u nás. V tom se s podnikateli plně shodujeme. Méně už si rozumíme v problémech s čínskou konkurencí. Zatímco část zaměstnanců severomoravských hutí se s podporou svých šéfů demonstrovala v Bruselu proti levným čín-

ským dovozům, my si myslíme, že na místě není boj proti Číně, ale proti nesmyslným evropským regulacím, které naše firmy z trhu vytlačují.

Ostravsko je region, který Václav Klaus důvěrně zná. Byl za něj léta poslancem v parlamentu a mnohokrát ho navštívil jako premiér i prezident republiky. O tom a mnohém dalším se hovořilo na setkání se starosty a představiteli regionu Slezská brána v městě Šenově. Místní si rádi připomněli jak premiérskou návštěvu v roce 1996, tak povýšení Šenova na město, které jim Václav Klaus jako předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu slavnostně předal. A diskuse na téma migrace, která trápí všechny, nemohla chybět.

Návštěva šenovské firmy Capital Refractories zabývající se výrobou průmyslové keramiky, ukázala jeden z nových průmyslových podniků Ostravska. Mladá firma s britským kapitálem rychle expandující své vývozy do celého světa je příkladem toho, proč se na Ostravsku restrukturalizace těžkého průmyslu přes veškerou její náročnost přece jenom daří.

Ke správné prezidentské návštěvě patří setkání s médii. V Ostravě tento bod programu zaplnil rozhovor Václava Klause na rádiu Orion. Hned poté jsme spěchali do zaplněného Domu knihy, kde čekala beseda se čtenáři a autogramiáda knihy o migraci. Zsvěcené dotazy a dlouhá řada zájemců o podpis autorů ukazovaly, že migrační krize veřejnost silně zneklidňuje, že je to téma, které společností skutečně hýbe a že lidé mají dost mediální manipulace a zbabělosti některých politiků.

Jiří Weigl, Filip Šebesta

